

Soluțiile pentru problemele climatice sunt aici. Să acționăm!

Principalele date ale raportului IPCC privind atenuarea efectelor schimbărilor climatice (AR6 WG3)

4 aprilie 2022

Criza climatică este prezentă, distrugând vieți, mijloace de trai, comunități și culturi din toată lumea. Schimbările climatice la scară largă, din ultima vreme, sunt deja de o amploare fără precedent în contextul întregii istorii a omenirii, iar riscurile climatice apar acum mai rapid și devin tot mai grave**.

Este un deceniu esențial pentru decizii și investiții care vor defini amploarea schimbărilor ireversibile și a pierderilor care ne așteaptă. În vederea atingerii obiectivului Acordului de la Paris de limitare a încălzirii globale la 1,5°C, există în continuare modalități de a limita în mod substanțial daunele, riscurile și pierderile viitoare și de a permite numeroase opțiuni de adaptare. Intervalul de timp în care mai putem acționa se reduce cu rapiditate.

În a treia parte a celui de-al șaselea raport de evaluare, axată pe măsurile de atenuare a efectelor schimbărilor climatice, Grupul interguvernamental Privind Schimbările Climatice (IPCC) evaluează diferite alternative pentru anii decisivi care urmează.

Prezentăm mai jos o sinteză a câtorva dintre principalele noastre concluzii din cel mai recent raport al IPCC. Pentru formularea exactă, originală a raportului IPCC și contextul fiecărei concluzii, puteți verifica referințele dintre paranteze.

Emisiile la globale continuă să se îndrepte în direcția greșită.

În pofida intensificării acțiunilor de combatere a schimbărilor climatice, emisiile globale au continuat să crească. Între 2010 și 2019, creșterea emisiilor globale a fost mai lentă decât în deceniul anterior. Cu toate acestea, a dus la cea mai mare creștere absolută, într-un deceniu, înregistrată în istoria omenirii. Emisiile totale nete de gaze cu efect de seră (GES) sunt în prezent cu 54% mai mari decât în 1990, momentul în care au început negocierile internaționale privind clima. (B.1.1)

În țările dezvoltate ca grup, emisiile de combustibili fosili au scăzut cu aproximativ 10% din 2010, cel puțin 18 dintre acestea înregistrând un deceniu de diminuare a emisiilor absolute. Cu toate acestea, emisiile lor istorice și emisiile pe cap de locuitor rămân la un nivel ridicat și niciuna dintre ele nu își reduce emisiile în ritmul necesar, pentru respectarea limitei de încălzire de 1,5°C. (TS-21, B.5.1; Fig. RFD.2; Fig. TS.4)

Diferențele regionale în ceea ce privește emisiile pe cap de locuitor rămân considerabile. În ceea ce privește emisiile bazate pe producție, America de Nord emite în continuare de peste două ori mai mult decât Europa și de peste zece ori mai mult decât țările cel mai puțin dezvoltate. Pe de altă parte, Asia de Est (China și Coreea de Sud) emite în prezent cu peste 40% mai mult decât Europa, pe cap de locuitor, și de peste patru ori mai mult decât Asia de Sud (care include țări precum India). Nivelurile ridicate de emisii cauzate de utilizarea terenurilor duc la emisii ridicate pe cap de locuitor în Asia de Sud-Est și în America Latină. (Figura TS.1; B.3.1; Figura RFD.2)

La nivel mondial, cele 10% dintre gospodăriile cu cele mai mari emisii pe cap de locuitor contribuie cu 34-45% la emisiile globale de GES generate de consumul gospodăriilor. Aproximativ două treimi dintre acestea se află în țările dezvoltate și o treime în alte țări. Cele care se situează în ultimele 50% din emisiile pe cap de locuitor contribuie cu 13-15%. Asigurarea accesului general la servicii energetice moderne ar crește emisiile globale cu cel mult câteva procente. (B.3.4; TS-21, Cap. 2, pag. 7)

*IPCC AR6, raportul Grupului de lucru 1 privind baza științelor fizice. Capitolul 1, Rezumat executiv, pagina 5.

**IPCC AR6, raportul Grupului de lucru 2 privind Consecințele, adaptarea și vulnerabilitatea, Rezumat tehnic, pagina 6.

*** RFD = Rezumat pentru factorii de decizie; RT = Rezumat tehnic, pagina X; Cap. = Capitol. Codurile care conțin numai litere și cifre, de exemplu „B.1.1”, se referă la RFD, declarația B.1.1.

Obiectivele naționale privind emisiile de gaze cu efect de seră la nivelul întregii economii acoperă 90% din emisiile globale în 2020, față de 49% în 2010. Legislația climatică directă și indirectă a înregistrat, de asemenea, o evoluție constantă și este susținută de o listă tot mai mare de investitori financiari. Cu toate acestea, multe dintre obiectivele net zero sunt definite în mod ambiguu, iar politicile necesare pentru a le realiza nu sunt încă în vigoare. Opoziția din partea intereselor statu-quo, precum și insuficiența fluxurilor financiare cu emisii reduse de dioxid de carbon constituie obstacole în calea stabilirii și punerii în aplicare a unor politici climatice stricte care să acopere toate sectoarele. (TS-11)

Punerea în aplicare doar a obiectivelor și politicilor actuale ale țărilor de reducere a emisiilor ar bloca respectarea limitei de încălzire de 1,5°C.* În timp ce îmbunătățirile recente ale obiectivelor naționale au redus decalajul dintre acțiunile necesare și planurile naționale ale țărilor pentru 2030 cu aproximativ 15-20%, contribuțiile stabilite la nivel național folosesc încă bugetul pentru zero emisii de carbon rămas pentru pragul de 1,5°C până în 2030. (B.6; B.6.2; B.1.3)

Infrastructura actuală de combustibili fosili va emite mai multe gaze cu efect de seră decât este compatibil cu limitarea încălzirii la 1,5°C, cu excepția cazului în care va fi eliminată mai devreme sau va fi redus gradul de utilizare. Acest lucru subliniază importanța eliminării din timp, în special a centralelor electrice pe bază de combustibili fosili existente și a anulării a celor noi, deoarece sectorul energetic este relativ ușor de decarbonizat. Dacă nu se previne acest lucru, continuarea instalării infrastructurii bazate pe combustibili fosili va „bloca” emisiile ridicate. (RFD B.7; Cap. 2.7.3; C.4)

23-42% din emisiile globale de GES sunt asociate cu sistemele alimentare, în timp ce insecuritatea alimentară și malnutriția sunt încă foarte răspândite. Atât măsurile privind oferta, cât și cele privind cererea sunt importante pentru a reduce intensitatea GES a sistemelor alimentare. (TS-88)

Progresele înregistrate în ceea ce privește alinierea fluxurilor financiare la obiectivul Acordului de la Paris rămân reduse, iar fluxurile de finanțare a combaterii schimbărilor climatice analizate sunt distribuite în mod inegal între regiuni și sectoare. Fluxurile financiare totale anuale analizate pentru adaptarea la schimbările climatice și atenuarea acestora au crescut cu până la 60% între 2013-2014 și 2019-2020, dar creșterea a încetinit recent. Fluxurile de finanțare pentru combaterea schimbărilor climatice de la țările dezvoltate către țările în curs de dezvoltare rămân în continuare sub nivelul de 100 de miliarde USD pe an, promis în cadrul CCOUNSC, iar fluxurile publice și private destinate combustibililor fosili sunt în continuare mai mari decât cele destinate adaptării la schimbările climatice și atenuării acestora. (B.5; B.5.4)

...dar sunt și niște vești FOARTE bune!

Mai multe tehnologii cu emisii reduse de dioxid de carbon au înregistrat progrese rapide de la ultimul raport de evaluare al IPCC din 2014 (AR5) – în ceea ce privește costul, performanța și adoptarea – sporind fezabilitatea unor tranziții energetice rapide. Acest lucru este rezultatul unei combinații de instrumente politice care au permis aceste reduceri de costuri și au sprijinit adoptarea la nivel mondial.. (TS-25; B.4)

Implementarea rapidă și scăderea costului unitar al tehnologiilor modulare, cum ar fi energia solară, eoliană și bateriile, au avut loc mult mai repede decât au anticipat experții și au fost prevăzute în scenariile de atenuare anterioare. Fezabilitatea politică, economică, socială și tehnică a energiei solare, a energiei eoliene și a tehnologiilor de stocare a energiei electrice s-a îmbunătățit considerabil în ultimii ani. Din 2010, costurile unitare ale energiei solare au scăzut cu 85%, cele ale energiei eoliene cu 55%, iar cele ale bateriilor litiu-ion cu 85%, în timp ce utilizarea energiei solare a crescut de peste zece ori, iar cea a vehiculelor electrice de peste o sută de ori. (TS-25; B.4.1)

Costurile uniformizate ale energiei solare și eoliene sunt în prezent egale sau mai ieftine decât cele ale cărbunelui și gazelor, chiar și înainte de a lua în considerare daunele (externalitățile) cauzate de combustibilii fosili. (Fig. RFD.3)

Începând cu AR5, s-a înregistrat un progres semnificativ în ceea ce privește oportunitățile de reducere a emisiilor de GES din transporturi într-un mod eficient din punct de vedere economic, datorită electrificării sistemelor de vehicule terestre, care sunt acum disponibile pe piață. (Cap. 10, pag. 93)

* Și de a se menține foarte probabil (>90%) sub 2°C. A se vedea categoria C1 din tabelul RFD.1.

Se observă o schimbare continuă de mentalitate în ceea ce privește oportunitățile tuturor industriilor de a ajunge la emisii zero, iar electrificarea și hidrogenul se numără printre opțiunile cheie de atenuare, ca urmare a scăderii rapide a costurilor energiei electrice regenerabile. În ceea ce privește cererea din sectorul industrial, s-a acordat o atenție sporită cererii de utilizare finală, eficienței materialelor și măsurilor de reciclare mai numeroase și de mai bună calitate. (Capitolul 11, pagina 7)

Dezvoltarea abordărilor integrate pentru construcția și modernizarea clădirilor, începând cu AR5, a dus la extinderea numărului de clădiri cu nivel zero de energie/emisii de carbon în toate zonele climatice. (Cap. 9, pag. 5)

Există soluții pentru atingerea obiectivelor Acordului de la Paris

Pentru a atinge ținta de încălzire prevăzută în Acordul de la Paris, emisiile globale de carbon trebuie să fie reduse la jumătate până în 2030 față de nivelurile actuale (2019), urmând să ajungă la zero net până la jumătatea secolului, în timp ce toate GES vor atinge net zero în 2070-2075. Acest lucru este compatibil cu scenariile care limitează încălzirea la 1,5°C, cu o depășire redusă sau inexistentă, cu un grad de certitudine de cel puțin 50%, și care, foarte probabil, s-ar menține sub 2°C. (C.1.2; Tabelul RFD.1, C1a)

Utilizarea combustibililor fosili trebuie să se diminueze rapid, cu cele mai rapide rate de scădere necesare în cadrul unor scenarii care vizează limita de 1,5°C, cu o dependență redusă de eliminarea dioxidului de carbon și o presiune redusă asupra terenurilor și a biodiversității și care presupun utilizarea eficientă a resurselor. Până în 2050, utilizarea cărbunelui în astfel de scenarii ar scădea cu până la 100%, a petrolului cu până la 90% și a gazelor cu până la 85% față de nivelurile din 2019. (C.3.6; Cap. 3, Figura 3.8; C.3.2)

Există soluții pentru reducerea cel puțin la jumătate a emisiilor globale de GES până în 2030, mai mult de jumătate din acest potențial fiind fără costuri sau cu costuri reduse (mai puțin de 20 USD/tCO₂-eq) sau cu costuri negative. Aceasta înseamnă că unele dintre opțiuni, cum ar fi energia solară și eoliană și o mobilitate și o locuire mai eficiente, pot economisi bani în comparație cu continuarea tendințelor actuale. (C.12; C.12.1; RFD.7)

Contribuții importante la reducerea decalajelor pentru 2030 ar putea fi aduse de energia solară și eoliană, de îmbunătățirea eficienței energetice, de reducerea defrișărilor, de refacerea ecosistemelor, de conservarea carbonului în sol în agricultură și de reducerea emisiilor de CH₄. O parte din potențialul legat de protecția și refacerea pădurilor, a turbei, a zonelor umede de coastă și a altor ecosisteme vine cu costuri mai mari, atunci când sunt luate în considerare doar costurile monetare, dar și cu recompense mari în ceea ce privește beneficiile colaterale, dacă sunt puse în aplicare în mod corespunzător, respectând drepturile și cunoștințele popoarelor indigene și ale comunităților locale. (C.12.1; Figura RFD.7; Cap. 4, pag. 96)

Implementarea unor reduceri imediate și substanțiale ale emisiilor și a unor transformări sistematice va fi necesară în toate sectoarele, de la energie la sisteme urbane, industrie, clădiri, transporturi, sectorul funciar și sistemele alimentare, și în toate aceste sectoare există soluții. Pentru a înlocui utilizarea combustibililor fosili este necesară o electrificare pe scară largă a diferitelor utilizări finale în toate sectoarele. (Secțiunea RFD C.3; TS-46)

Sectorul agriculturii, silviculturii și al altor utilizări ale terenurilor (AFOLU) oferă oportunități semnificative de atenuare pe termen scurt și lung, asigurând în același timp hrană, lemn și alte resurse regenerabile, precum și conservarea biodiversității. În total, acestea acoperă aproximativ o treime din potențial până în 2030, la costuri sub 100 USD tCO₂-eq, în mare parte la costuri reduse (0-20 USD tCO₂-eq). În cazul în care sunt puse în aplicare cu atenție și în mod corespunzător, astfel de acțiuni ar putea aduce beneficii comune substanțiale și ar putea contribui la abordarea multor provocări mai ample asociate cu gestionarea terenurilor. Dacă sunt utilizate în mod necorespunzător, atunci, împreună cu nevoia tot mai mare de a produce alimente, hrană pentru animale, combustibil și lemn, acestea ar putea exacerba compromisurile în ceea ce privește conservarea habitatelor, adaptarea, biodiversitatea și alte servicii și ar putea expune milioane de persoane în plus la riscul de foamete. În același timp, capacitatea terenului de a susține aceste funcții ar putea fi amenințată de schimbările climatice. (TS-84; Tabelul 12.4; Cap. 2 pag. 102)

Până în 2050, strategiile cuprinzătoare privind cererea pieței în toate sectoarele ar putea reduce emisiile de GES cu 40-70% în comparație cu previziunile politicilor declarate. Astfel de strategii de tipul „Evită, schimbă și îmbunătățește” au ca scop furnizarea de servicii de bunăstare (nutriție, mobilitate, adăpost și produse) cu emisii mai reduse, prin schimbarea proiectării și utilizării infrastructurii, adoptarea tehnologiei de utilizare finală și a factorilor socioculturali (norme sociale, cultură și comportament) care influențează cererea. (C.10.2; TS-98; Figura RFD.6)

Schimbările rapide și profunde ale cererii facilitează reducerea emisiilor pentru fiecare sector.

Cel mai mare potențial de tipul ”Evită” provine din reducerea transportului aerian pe distanțe lungi și din furnizarea de infrastructuri urbane cu emisii reduse de carbon pe distanțe scurte. Cel mai mare potențial de tipul ”Schimbă” ar veni din trecerea la o alimentație bazată pe plante. Cel mai mare potențial de tipul ”Îmbunătățește” provine din sectorul construcțiilor și, în special, din utilizarea sporită a tehnologiilor de utilizare finală eficiente din punct de vedere energetic și a locuințelor cu un consum redus de energie. (TS-98)

Furnizarea unor servicii mai bune cu un consum mai mic de energie și de resurse este în armonie cu asigurarea bunăstării pentru toți. Potențialul cererii diferă de la o regiune la alta, iar unele regiuni au nevoie de energie, capacități și resurse suplimentare pentru bunăstare și pentru combaterea malnutriției. (C.10; C.10.1)

Persoanele înstărite contribuie în mod disproporționat la creșterea emisiilor și au un potențial ridicat de reducere a emisiilor, menținând în același timp standarde de viață și bunăstare rezonabile.

De exemplu, în timp ce emisiile din aviație au crescut deosebit de rapid, doar 2-4% din populația globală a efectuat zboruri internaționale în 2018, iar 1% din populația mondială a emis 50% din CO₂ din aviația comercială. Abordarea inegalității și a multor forme de comportament de consum sprijină eforturile de atenuare a schimbărilor climatice. (C.10.2; TS-24; Cap. 5, pag. 26; C.10.4)

Atingerea unui nivel net zero de emisii de CO₂ sau de GES la nivel global sau la nivel de țară presupune utilizarea metodei de eliminare a dioxidului de carbon (CDR) pentru a contrabalansa emisiile reziduale greu de eliminat (de exemplu, emisiile provenite din aviație, agricultură, procese industriale). Implementarea CDR se confruntă cu constrângeri legate de fezabilitate și durabilitate, în special la scară largă. În prezent, împădurirea, reîmpădurirea, gestionarea îmbunătățită a pădurilor, agrosilvicultura și conservarea carbonului în sol sunt singurele metode CDR utilizate pe scară largă. Împădurirea și reîmpădurirea, producția de biomasă pentru BECCS și biocărbunele pot concura pentru terenuri, apă și alte resurse, ceea ce implică posibile rezultate negative pentru sănătatea ecosistemelor, biodiversitate, condițiile de trai și securitatea alimentară. Eliminarea și stocarea CO₂ prin gestionarea vegetației și a solului pot fi inversate de perturbări umane sau naturale; de asemenea, este vulnerabilă la efectele schimbărilor climatice. Există îngrijorări legate de faptul că perspectiva unui CDR pe scară largă ar putea obstrucționa eforturile de reducere a emisiilor pe termen scurt, ar putea să nu ofere beneficiul scontat de a elimina CO₂ din atmosferă în mod durabil și ar putea avea efecte secundare negative. (C.11.2; C.11; C.11.1; C.11.3, Cap. 12, pag. 39, 55, TS Tabelul TS.7)

Condiții pentru a permite reducerile de emisii necesare

Schimbarea modalităților de dezvoltare în direcția sustenabilității presupune schimbări transformatoriale care să perturbe tendințele de dezvoltare existente. Schimbările climatice sunt rezultatul a zeci de ani de modele de producție și de consum nesustenabile, precum și al unor acorduri de guvernare și al unor instituții politico-economice care mențin modelele de dezvoltare bazate pe utilizarea intensivă a resurselor. Modificările aduse acestor căi de dezvoltare nu ar fi superficiale, ci ar include schimbări tehnologice, sistemice și socio-comportamentale. (TS-33; TS-141)

Vor fi necesare politici integrate, abordări la nivelul întregii economii și condiții favorabile în ceea ce privește guvernarea, politica, finanțele, instituțiile, inovarea, comportamentul și stilul de viață. (TS-112)

În viitorul imediat, fluxurile anuale de investiții în soluții vor trebui să se înmulțească pentru a realiza reducerile de emisii necesare pentru 2030.

Fluxurile financiare actuale de atenuare (publice, private, naționale și internaționale) sunt de trei până la de șase ori mai mici decât nivelurile medii necesare până în 2030 în scenariile care limitează cel mai probabil încălzirea la 2°C sau 1,5°C. Diferențele de investiții sunt cele mai mari pentru sectorul AFOLU în termeni relativi și pentru țările în curs de dezvoltare. Atunci când sunt luate în considerare nevoile de investiții pentru, de exemplu, adaptarea, reducerea pierderilor și a pagubelor, infrastructura generală și protecția socială adaptată la schimbările climatice, diferențele de finanțare și provocările pentru țările în curs de dezvoltare devin și mai mari în comparație cu cele pentru țările dezvoltate. (E.5.1)

Anii următori sunt decisivi pentru a pune în aplicare stimulentele potrivite. Dacă investițiile în cărbune și în alte infrastructuri care utilizează combustibili fosili vor continua, sistemele energetice vor fi limitate la emisii mai mari. De asemenea, în ceea ce privește infrastructura urbană, construcția de noi infrastructuri și modernizarea celor existente pot avea ca rezultat emisii angajate semnificative până în 2030. (TS-53; TS-65)

Există suficient capital și lichidități la nivel mondial pentru a reduce decalajele de investiții, dar ar trebui depășite barierele atât din interiorul, cât și din afara sectorului financiar, precum și constrângerile macroeconomice cu care se confruntă regiunile în curs de dezvoltare. Obstacolele în calea utilizării finanțării comerciale includ evaluarea inadecvată a riscurilor climatice, o neconcordanță între nevoile de capital și cele de investiții, considerente legate de prejudecățile naționale, diferențele de percepție a riscurilor, nivelurile de îndatorare ale țărilor, vulnerabilitatea economică și capacitățile instituționale limitate. În pofida preocupării crescânde a investitorilor și a numeroaselor inițiative ale autorităților de reglementare și ale instituțiilor financiare de a evalua și de a aborda riscurile financiare legate de climă, există puține dovezi că această preocupare a avut un impact direct asupra reducerii emisiilor. Instituțiile și piețele financiare continuă să subestimeze în mare măsură riscurile, ceea ce limitează realocarea de capital necesară pentru tranziția către o economie cu emisii reduse de carbon. (E.5.2; TS-122)

Capacitatea de conducere și intervenția politică rămân esențiale pentru abordarea incertitudinii, care constituie o barieră fundamentală în calea reorientării fluxurilor financiare. Dezechilibrele existente în materie de politici, inclusiv subvențiile pentru combustibilii fosili, subminează credibilitatea angajamentelor publice și limitează acțiunile sectorului financiar. Transmiterea unor semnale clare de către guverne și comunitatea internațională, inclusiv o aliniere mai puternică a finanțării și a politicilor din sectorul public și niveluri mai ridicate de finanțare a sectorului public pentru climă, reduce incertitudinea și riscurile de tranziție pentru sectorul privat. (Cap. 15, pag. 5; E.5.4)

Eliminarea subvențiilor pentru combustibilii fosili ar putea reduce emisiile cu până la 10% până în 2030, îmbunătățind în același timp veniturile publice și performanța macroeconomică, sprijinind grupurile cu venituri reduse și obținând alte beneficii pentru mediu și dezvoltare durabilă. O reorientare treptată a subvențiilor existente pentru agricultură și silvicultură ar contribui, de asemenea, în mare măsură la atenuarea efectelor. (E.4.2; TS-88)

Eliminarea barierelor cauzate de activele irecuperabile legate de fosile poate facilita întreprinderea acțiunilor. Realizarea obiectivelor climatice va bloca activele, inclusiv infrastructura de combustibili fosili și resursele de combustibili fosili nearși, ale căror efecte economice s-ar putea ridica la mii de miliarde de dolari. Prin urmare, țările, întreprinderile și persoanele fizice care sunt pe cale să-și piardă veniturile acumulate ar putea dori să mențină activele în funcțiune, chiar dacă preocupările financiare, sociale sau de mediu impun retragerea. Va fi mai ușor să se retragă aceste active dacă riscurile sunt comunicate, dacă raportarea privind durabilitatea este obligatorie și în vigoare și dacă corporațiile sunt protejate prin acorduri care să le protejeze de maximizarea valorii pe termen scurt a acționarilor. (Caseta TS.8)

Echitatea și justiția sunt considerente importante pentru o politică eficientă în domeniul climei și pentru asigurarea sprijinului național și internațional pentru o decarbonizare profundă, având în vedere diferențele în ceea ce privește contribuțiile la emisiile de GES, gradul de vulnerabilitate și impactul, precum și capacitățile în cadrul națiunilor și între acestea. (TS-5)

Cooperarea financiară accelerată la nivel internațional este un factor esențial pentru tranzițiile echitabile și cu emisii reduse de dioxid de carbon și poate aborda inegalitățile fundamentale în ceea ce privește accesul la finanțare și costurile și vulnerabilitatea la efectele schimbărilor climatice.

Printre opțiuni se numără: legislația în domeniul climei permite luarea de măsuri de atenuare prin indicarea direcției de acțiune, stabilirea de obiective, integrarea atenuării în politicile sectoriale, sporirea certitudinii în materie de reglementare, crearea de agenții susținute de lege, crearea de puncte de sprijin pentru mobilizarea socială și atragerea de fonduri internaționale. Atât politicile bazate pe piață, cât și cele de reglementare au roluri distincte, dar complementare. (TS-109)

Schimbările în calea dezvoltării rezultă atât din intervenții politice susținute, cât și din schimbări de jos în sus în opinia publică. Acțiunea colectivă a indivizilor în cadrul unor mișcări sociale sau al unor schimbări de stil de viață constituie baza schimbării sistemului. (TS-34)

Numărul litigiilor legate de climă este în creștere și poate afecta rezultatele și obiectivele guvernancei climatice. Din 2015, cel puțin 37 de proceduri sistematice au fost inițiate împotriva statelor care contestă efortul global al unui stat de a atenua sau de a se adapta la schimbările climatice. Dacă au fost soluționate cu succes, astfel de proceduri pot duce la o creștere a ambiției generale a unei țări în ceea ce privește combaterea schimbărilor climatice. De asemenea, litigiile legate de climă au contestat cu succes autorizațiile guvernelor pentru proiecte cu emisii ridicate, creând precedente în favoarea acțiunilor în domeniul climei. De asemenea, numărul litigiilor legate de climă împotriva sectorului privat și a instituțiilor financiare este în creștere. (TS-111)

O guvernare eficientă în domeniul climei se bazează pe implicarea societății civile, a actorilor politici, a comunităților locale, a popoarelor indigene, a tinerilor din mediul de afaceri, a forței de muncă și a mass-mediei. Măsura în care diferiți actori sunt implicați influențează sprijinul politic pentru atenuarea schimbărilor climatice și, în cele din urmă, rezultatele politice. (E.3; E.3.3)

Echitatea socială consolidează capacitatea și motivația pentru atenuarea schimbărilor climatice. O guvernare imparțială, cum ar fi un tratament echitabil din partea instituțiilor de ordine publică, un tratament echitabil în funcție de gen și echitatea veniturilor, sporește încrederea socială, stimulând astfel politicile climatice bazate pe cerere. Consumul de articole cu valoare ridicată (adesea cu emisii ridicate de carbon) poate fi redus prin împozitarea bogăției absolute fără a compromite bunăstarea. (TS-120)

Renunțarea la economia energetică bazată pe combustibili fosili ar putea perturba în mod semnificativ statu-quo-ul, ceea ce ar putea duce la un blocaj al activelor financiare și de capital și la o modificare a puterii politico-economice. Asigurarea faptului că procesul decizional nu este influențat în mod nejustificat de actori care au multe de pierdut este esențială pentru gestionarea unei transformări. (Cap. 4, pagina 82)

Concluziile Greenpeace: ce avem de făcut

*IPCC are misiunea de a fi relevant din punct de vedere politic, dar nu de a elabora politici prescriptive. Acesta propune un meniu de opțiuni din care se așteaptă ca factorii de decizie să tragă concluzii pentru a întreprinde acțiuni. Prezentăm mai jos **Concluziile Greenpeace** privind acțiunile de întreprins.*

Datele științifice sunt clare, situația este gravă și acum este nevoie ca toată lumea să acționeze. Trebuie să facem totul mai rapid și mai ferm, la toate nivelurile, fără a lăsa niciun sector în urmă.

Obiectivul de a ajunge la zero emisii globale de carbon, prin reducerea cel puțin la jumătate a acestora până în 2030, reducând în același timp de urgență și alte emisii, reprezintă reperele minime de acțiune. Statele cu capacitate și responsabilitate mai mari trebuie să dea exemplu și să-i sprijine pe ceilalți în cadrul acestui demers.

Guvernele trebuie să își alinieze obiectivele la 1,5°C până la conferința privind clima COP27, care va avea loc în acest an în Egipt. Conform politicilor actuale, ne îndreptăm în continuare spre un viitor sumbru de 3°C, iar finanțele continuă să se direcționeze către probleme în loc de soluții.

Nu trebuie făcute noi investiții în combustibili fosili niciunde, iar centralele pe bază de combustibili fosili existente trebuie să fie oprite mai repede.

Guvernele intenționează în continuare să producă în 2030 o cantitate de combustibili fosili de peste două ori mai mare decât cea care ar fi compatibilă cu limitarea încălzirii la 1,5°C. Acest lucru demonstrează urgența alinierii obiectivelor, politicilor, planurilor de investiții și fluxurilor financiare pentru 2030 la 1,5°C. Soluțiile inteligente, eficiente și sustenabile sunt pregătite să ne acopere toate solicitările de energie, dacă li se permite acest lucru.

Eliminarea dioxidului de carbon nu oferă o soluție magică. Este crucial să protejăm și să consolidăm capacitatea pădurilor și solurilor noastre de a capta mai mult carbon. Dar, având în vedere numeroasele incertitudini, bariere și riscuri, nu este posibil să ne bazăm pe eliminarea carbonului pe scară largă. Prioritatea noastră maximă trebuie să fie oprirea imediată a pătrunderii în atmosferă a unor noi emisii, mai degrabă decât să ne bazăm pe un efort viitor teoretic de eliminare a emisiilor pe scară largă.

Trebuie să protejăm și să refacem ecosistemele și să reparăm sistemul alimentar defect pentru a genera reziliență. Ecosistemele sănătoase sunt mai rezistente în fața schimbărilor climatice inevitabile. Trebuie să protejăm minimum 30% din suprafețele de uscat și oceanice până în 2030 și să reducem toate tipurile de presiune asupra ecosistemelor, respectând integral drepturile popoarelor indigene și ale comunităților locale. Trebuie să oprim defrișările, să refacem pădurile și alte ecosisteme terestre. Trebuie să accelerăm transformarea necesară a sistemului alimentar prin reducerea la nivel global a producției și a consumului de produse de origine animală cu 50% până în 2050 (cu o reducere de 70% a consumului până în 2030 în grupurile cu un consum ridicat), prin eliminarea treptată a dependenței de substanțe chimice, prin reducerea risipei alimentare, prin reducerea la minimum a utilizării terenurilor pentru bioenergie și prin trecerea la o alimentație bazată pe plante produse în mod ecologic.

Instituțiile financiare – băncile, administratorii de active și asiguratorii, precum și companiile cărora le acordă împrumuturi și ale căror acțiuni le aparțin – trebuie să își alinieze activitatea la obiectivele Acordului de la Paris. Pentru a urmări limitarea creșterii temperaturii medii globale la 1,5°C reorientarea investițiilor va fi esențială pentru evitarea blocajului în domeniul emisiilor de dioxid de carbon. Acțiunile de simulare a atitudinii ecologice (greenwashing), cu angajamente privind „zero emisii nete”, bazate pe compensări imaginare, nu fac decât să alimenteze problema.

Trebuie să ne respectăm obligațiile în mod solidar. În prezent, cei ce plătesc adevăratele costuri ale schimbărilor climatice sunt cei care sunt cel mai puțin vinovați de acestea. Guvernele bogate trebuie să își respecte angajamentele de finanțare pentru combaterea schimbărilor climatice asumate la Paris, să asigure transferul de tehnologie, să preia inițiativa de a reduce decalajul de adaptare și să abordeze serios problema pierderilor și a daunelor.

Modelul de dezvoltare bazat pe creștere și extracție infinită este nedrept și perimat. Trebuie să dispară. Merităm un viitor care să respecte oamenii, precum și limitele și ciclurile planetei. Merităm un viitor în care profiturile economice să nu aibă putere asupra vieții; unul conectat cu natura, bine înrădăcinat într-o diversitate de comunități în care deciziile se iau în mod incluziv și egalitatea este asigurată. Un viitor bazat pe solidaritate și cooperare, în care măsura progresului este dată de bunăstarea colectivă, de la nivel local la nivel global. Departe de maximizarea profitului pe termen scurt și impunerea valorii individuale asupra limitelor naturii și drepturilor oamenilor. Trebuie să ne îndepărtăm de consumul excesiv și supraexploatarea ce secătuesc capacitatea Pământului de a se regenera, să împrespătăm aerul, să filtrăm apele râurilor, să conservăm ghețarii, să reinverzăm pădurile și câmpiile, să vindecăm oceanele pentru a crea un mediu îmbelșugat și luxuriant, ferit de evenimente meteorologice extreme, în care viața să poată prospera.

Oamenii au drepturi. Guvernele au obligații. Să le facem răspunzătoare.

Epoca în care industria combustibililor fosili și susținătorii acesteia pot să-și impună punctul de vedere și să profite de pe urma practicilor lor toxice s-a încheiat. Oamenii trag la răspundere corporațiile care poluează și guvernele și forțază schimbarea de care avem nevoie pentru a preveni extinderea răului. Guvernele și corporațiile nu au altă alegere decât să acționeze în conformitate cu datele științifice pentru a-și îndeplini obligațiile privind drepturile omului, pe măsură ce comunitățile devenite vulnerabile din cauza schimbărilor climatice vor continua să își revendice drepturile umane și să ceară dreptate.

xtreme ca valurile de căldură de la nivelul oceanelor, ele pot furniza plante și animale marine care au șanse mai mari de adaptar

Numai în ultimul an au fost luate un număr de decizii cheie fără precedent cu impact major. La fel ca efectele în cascadă ale climei, toate aceste situații de ordin climatic sunt conectate și întăresc perspectiva globală conform căreia protecția climei este un drept al omului. Alătură-te acestei mișcări mondiale în creștere rapidă și fă-ți auzită vocea!

**Să preluăm controlul asupra viitorului nostru.
Împreună. Acesta este momentul să ne mobilizăm,
să fim îndrăzneți și să gândim ambițios.
Fiecare are câte un rol de jucat.**

Pentru mai multe informații:

Kaisa Kosonen | Senior Policy Advisor, Greenpeace Nordic |
kaisa.kosonen@greenpeace.org
Punct de contact IPCC pentru Greenpeace International

Vlad Cătună | Campaigner Climă și Energie Greenpeace
România vlad.catuna@greenpeace.org
Punct de contact IPCC pentru Greenpeace România